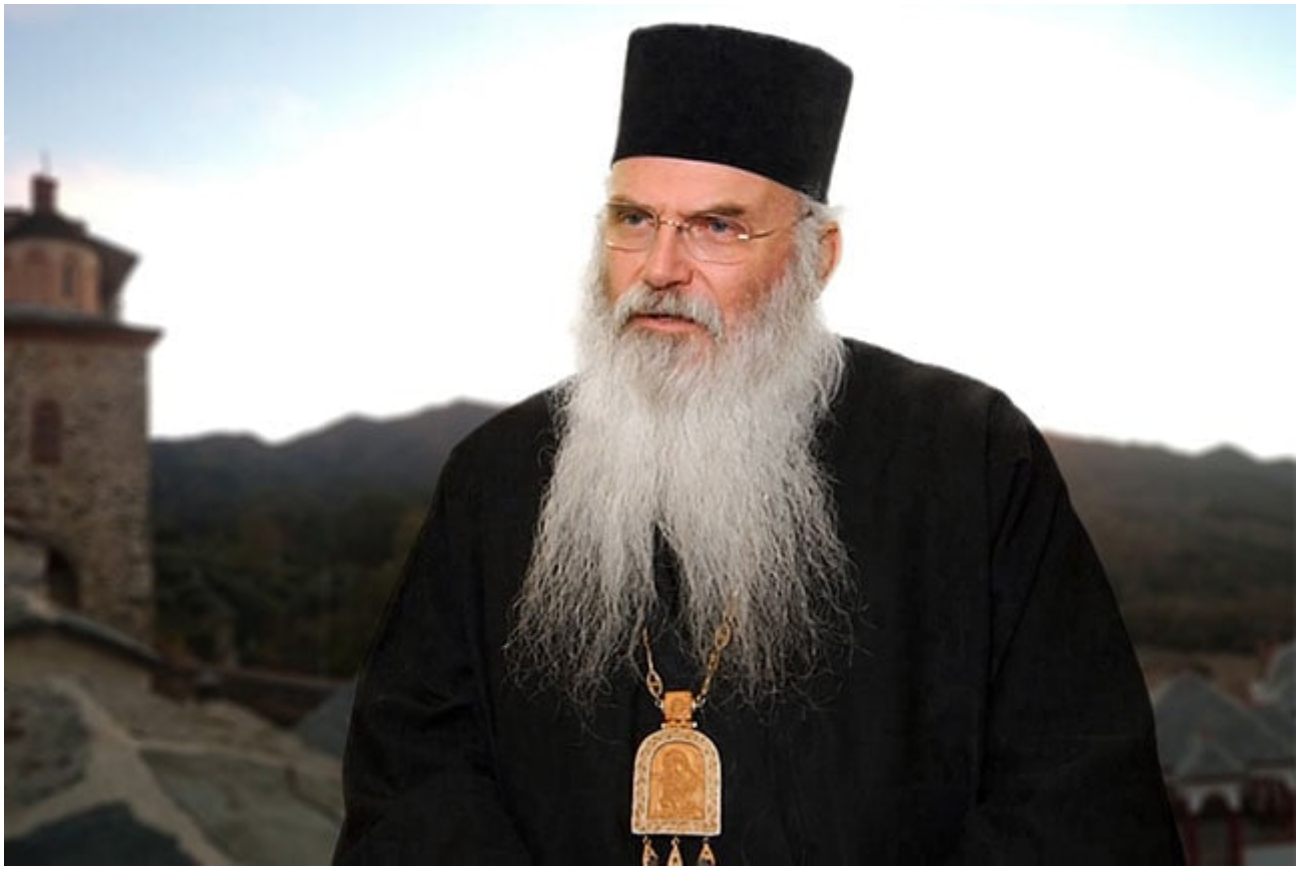
16/11/2026

Μεσογαίας Νικόλαος: Η προσδοκία του Θεού στο Σαρανταήμερο των Χριστουγέννων

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μεσογαίας και Λαυρεωτικής

Η πνευματική προετοιμασία των πιστών για τη μεγάλη εορτή των Χριστουγέννων βρίσκεται στο επίκεντρο του φετινού μηνύματος του Μητροπολίτη Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικολάου για το Σαρανταήμερο των Χριστουγέννων, αναδεικνύοντας τη βαθύτερη θεολογική σημασία της περιόδου και καλώντας τους χριστιανούς να προετοιμάσουν ουσιαστικά την καρδιά τους για την υποδοχή του Χριστού.

Όπως επισημαίνει, το Σαρανταήμερο των Χριστουγέννων διαφέρει ως προς τον πνευματικό του προσανατολισμό από τη Μεγάλη Τεσσαρακοστή, καθώς, ενώ εκείνη έχει ως κεντρικό άξονα τη μετάνοια και τον αγώνα για την απόκτηση των αρετών, η περίοδος πριν από τα Χριστούγεννα χαρακτηρίζεται κυρίως από την προσδοκία και τον πόθο για τον Θεό. «Τὸ Σαρανταήμερο τῶν Χριστουγέννων, ἔχει ὡς βάση του τὴν προσδοκία τοῦ Θεοῦ, τό νὰ θελήσει κανεὶς τὸν Θεό, νὰ τὸν ποθήσει, νὰ τὸν προσμένει καὶ νὰ ἑτοιμασθεῖ γιὰ τὴν ὑποδοχή τοῦ Χριστοῦ στὴν

καρδιά καὶ στὴ ζωή του», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Παράλληλα, ο Μητροπολίτης αναφέρεται στην αντίφαση ανάμεσα στον προορισμό του ανθρώπου, που δημιουργήθηκε «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Θεού», και στην υποδούλωσή του στην αμαρτία, στα πάθη και στις αδυναμίες. Η επιστροφή στο «ἀρχαῖον κάλλος» της ανθρώπινης φύσεως, σημειώνει, δεν είναι κάτι που μπορεί να κατανοηθεί μόνο με την ανθρώπινη λογική, αλλά απαιτεί ταπείνωση και εμπιστοσύνη στη χάρη του Θεού.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνει και στον τρόπο με τον οποίο καλούμαστε να βιώσουμε τα Χριστούγεννα, πέρα από την εξωτερική εορταστική ατμόσφαιρα, τα έθιμα και τις οικογενειακές συνάξεις. «Τὰ Χριστούγεννα ἀσφαλῶς δὲν εἶναι τὰ ὡραῖα ἔθιμα, δὲν εἶναι τὰ δεντράκια, δὲν εἶναι οἱ φωτισμοί, δὲν εἶναι οἱ κουραμπιέδες καὶ τὰ γλυκίσματα», τονίζει, διευκρινίζοντας ότι ούτε οι φιλανθρωπικές πράξεις ή η συμμετοχή στις ιερές ακολουθίες, από μόνες τους, αρκούν, εάν δεν συνοδεύονται από την ουσιαστική εσωτερική αναζήτηση και την προσδοκία της παρουσίας του Χριστού στη ζωή του ανθρώπου.

«Αὐτὸ τὸ ὁποῖο καλεῖται ὁ κάθε πιστὸς μέσα στὴν Ἐκκλησία νὰ ζήσει εἶναι νὰ καλλιεργήσει αὐτὴν τὴν πίστη καὶ τὸν πόθο, τὴν προσδοκία καὶ τὴν προσμονὴ τοῦ νὰ ἔλθει ὁ Χριστὸς μέσα του», υπογραμμίζει, περιγράφοντας ως ζητούμενο τη μεταμόρφωση του ανθρώπου σε «θεόμορφο, χριστόμορφο ἄνθρωπο», με την καλλιέργεια των αρετών και, κυρίως, με την έλευση της θείας χάριτος.

Αναφερόμενος, επίσης, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιόδου, επισημαίνει τον χαρμόσυνο χαρακτήρα της χριστουγεννιάτικης νηστείας, τις μεγάλες εορτές και τις μνήμες των Αγίων, καθώς και την τέλεση καθημερινών Θείων Λειτουργιών, στο πλαίσιο του Σαρανταλείτουργου.

Ολοκληρώνοντας το μήνυμά του, ο Μητροπολίτης καλεί τους πιστούς να αξιοποιήσουν αυτή την περίοδο ως ευκαιρία ουσιαστικής πνευματικής ανανέωσης, επισημαίνοντας ότι «ἡ ἑορτὴ τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως μᾶς δινει τὴν εὐκαιρία νὰ ξυπνήσουν μέσα μας ἱεροὶ πόθοι, νὰ ζωντανέψει ὁ νεκρωμένος μας κόσμος, νὰ ἀποκτήσουμε τὴν ἐν Χριστῷ ζωή, νὰ ζήσουμε τὴ ζωὴ τῆς χάριτος».

Αναλυτικά το μήνυμα του Μητροπολίτη Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικαλάου για το Σαρανταημέρο των Χριστουγέννων 2026:

Τό Σαρανταήμερο, ὅπως ὀνομάζεται ἡ περίοδος ποὺ διανύουμε, δηλαδὴ οἱ σαράντα μέρες νηστείας πού προηγοῦνται τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, διακρίνεται ἀπό τὴν περίοδο τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς τοῦ Πάσχα, καὶ ἴσως δὲν εἶναι καὶ τόσο

σωστὸ νὰ ἀποκαλοῦμε καὶ αὐτὴν τὴν περίοδο Σαρακοστή.

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἔχει ὡς βάση της κυρίως τὴ μετάνοια καὶ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν. Ἀντίθετα, τὸ Σαρανταήμερο τῶν Χριστουγέννων, ἔχει ὡς βάση του τὴν προσδοκία τοῦ Θεοῦ, τό νὰ θελήσει κανεὶς τὸν Θεό, νὰ τὸν ποθήσει, νὰ τὸν προσμένει καὶ νὰ ἑτοιμασθεῖ γιὰ τὴν ὑποδοχή τοῦ Χριστοῦ στὴν καρδιά καὶ στὴ ζωή του.

Τὰ Χριστούγεννα δὲν ἁπλὰ μιὰ ὑπόμνηση τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἑνὸς ἱστορικοῦ προσώπου, ἀλλὰ εἶναι ἡ ἑορτὴ τῆς Ἐνανθρω-πήσεως τοῦ Θεοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος, φοράει τὸ ἔνδυμα τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἀποκτᾶ τὴ μορφὴ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὅπως λέγει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος «ἄνθρωπος γίνεται Θεός, ἵνα θεόν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάσηται», δηλαδὴ ὁ Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος σὰν ἐμᾶς, ὥστε κατὰ χάριν νὰ μᾶς καταστήσει θεούς σὰν Ἐκεῖνον. Αὐτὴ εἶναι ἡ προοπτικὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅλων μας ἀνεξαιρέτως. Ἀντικρύζουμε ἀσφαλῶς τὸ δρᾶμα τοῦ κόσμου, τὴν ἁμαρτία, τὴν ἐκτροπή, τὴ διαστροφή, τὴν ἀθεΐα, τὴν ἄρνηση, τὴν ἀπομά-κρυνση καί διερωτώμαστε πῶς εἶναι δυνατόν νὰ συμβαίνουν ὅλα αὐτά, τὴ στιγμὴ μάλιστα πού δὲν συμβαίνουν μόνον γύρω μας, ἀλλὰ δυστυχῶς κυριαρ-χοῦν καί μέσα μας.

Εἴμαστε μὲν πλασμένοι «κατ΄ εἰκόνα καί καθ΄ὁμοίωσιν Θεοῦ», μάλιστα προορισμένοι νὰ κοινωνοῦμε μαζί Του, παρὰ ταῦτα εἴμαστε ὑποδουλωμένοι στὴν ἁμαρτία, ὑποκείμενοι σὲ ἀδυναμίες, σὲ πάθη. Εἶναι τόσο ριζωμένη ἡ ἁμαρτία στὸν κόσμο καὶ μέσα μας, ποὺ διερωτᾶται κανεὶς ἂν καὶ πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκτήσουμε θεϊκὰ χαρακτηριστικά, νὰ γίνουμε θεόμορφοι, νὰ ἐπιστρέψουμε στὸ «ἀρχαῖον κάλλος» τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, στὴν παλιὰ της δόξα; Εἶναι δύσκολο νὰ τὸ πιστέψει κανεὶς ὀρθολογιζόμενος, εἶναι ὅμως ἀναγκαῖο νὰ τὸ δεχθεῖ κανεὶς ταπεινούμενος. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τό γεγονὸς πού ἑτοιμα-ζόμαστε νὰ γιορτάσουμε· τὸ ἄνοιγμα τῆς καρδιᾶς μας ὥστε νὰ ὑποδεχθεῖ τὸν Χριστό, ὥστε νὰ βρεθοῦμε σὲ σχέση κοινωνίας μαζί Του.

Τὰ Χριστούγεννα ἀσφαλῶς δὲν εἶναι τὰ ὡραῖα ἔθιμα, δὲν εἶναι τὰ δεντράκια, δὲν εἶναι οἱ φωτισμοί, δὲν εἶναι οἱ κουραμπιέδες καὶ τὰ γλυκίσματα, δὲν εἶναι ἀκόμη καί ἡ οἰκογενειακὴ σύναξη. Δὲν εἶναι πάλι μόνον τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης πού κάνουμε, ἢ ἀπὸ μόνες τους οἱ ἀκολουθίες, πού βέβαια εἶναι πάρα πολύ ὡραῖες, ὅπως καὶ οἱ συνήθειες, τὰ ἔθιμα καὶ οἱ ἐκδηλώσεις. Αὐτὰ εἶναι πολὺ ὄμορφα, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀρκετά.

Αὐτὸ τὸ ὁποῖο καλεῖται ὁ κάθε πιστὸς μέσα στὴν Ἐκκλησία νὰ ζήσει εἶναι νὰ καλλιεργήσει αὐτὴν τὴν πίστη καὶ τὸν πόθο, τὴν προσδοκία καὶ τὴν προσμονὴ τοῦ νὰ ἔλθει ὁ Χριστὸς μέσα του, νὰ τὸν μεταμορφώσει καὶ νὰ τὸν κάνει θεόμορφο,

χριστόμορφο ἄνθρωπο, νὰ ἀποκτήσει δηλαδὴ τὰ χαρα-κτηριστικὰ τοῦ Θεοῦ μέσα ἀπὸ τὴν καλλιέργεια τῶν ἀρετῶν, κυρίως ὅμως ἀπὸ τὴν ἔλευση τῆς χάριτος.

Γι΄ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο ἡ περίοδος αὐτὴ στηρίζεται στὴν προσδο-κία τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡ περίοδος τῆς Μεγάλη Τεσσαρακοστῆς στὴ μετάνοια. Ὄχι ὅτι καὶ τώρα δὲν ὑπάρχει ἡ μετάνοια· ἡ μετάνοια πάντοτε πρέπει νὰ ὑπάρχει, καθὼς καὶ ἡ προσδοκία. Ἁπλῶς ὑπογραμμίζονται αὐτὲς οἱ ἔννοιες στὶς ἀντίστοιχες περόδους τῆς νηστείας. Ἔτσι, ἡ νηστεία τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς εἶναι αὐστηρὴ νηστεία. Κατὰ τὸ τυπικὸ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει καθόλου κατάλυση, οὔτε ἐλαίου, ὅλες τὶς ἡμέρες, πλήν τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς. Δὲν παρεμβάλλονται ἐπίσης πολλὲς γιορτές γιὰ νὰ ἔχουμε διαλείμματα πανηγύρεων. Ἀλλὰ σὲ ὅλην ἐκείνην τὴν περίοδο ὁ βασικὸς στόχος πού ἔχουμε εἶναι νὰ στραφοῦμε μέσα μας, νὰ ταπεινωθοῦμε, νὰ καθαρθοῦμε, γιὰ νὰ ζήσουμε τὸ μυστήριο τοῦ Πάθους καί νὰ μποροῦμε νὰ δεχθοῦμε τὴ χάρι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Τὰ τροπάρια εἶναι κατανυκτικά, εἶναι τροπάρια μετανοίας, ὁ διάκοσμος τῶν ναῶν εἶναι σκοτεινός, τὰ χρώματα ὑποτονισμένα, τὰ πάντα προσδίδουν ἕναν χαρακτήρα πένθους, ἂν καὶ χαροποιοῦ. Αὐτὸς ὁ πένθιμος χαρακτήρας ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴ συνειδητοποίηση τῆς ἀπομάκρυνσής μας ἀπὸ τὸν Θεό καὶ μὲ τὴν ἁμαρτία, ὥστε νὰ φιλοτιμηθοῦμε στὴν μετάνοια καὶ νὰ ἐπιστρέψουμε στὴ θεϊκὴ ἀγκαλιά.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, ἡ περίοδος τοῦ Σαρανταημέρου ποὺ διανύουμε εἶναι χαρμόσυνη. Ἔχουμε μεγάλες γιορτές, ὅπως τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Μετὰ ἀκολουθεῖ μιὰ ἁλυσίδα ἀπὸ μνῆμες μεγάλων ἁγίων, τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου, τῆς ἁγίας Βαρβάρας, τοῦ ἁγίου Σάββα, τοῦ ἁγίου Νικολάου, τῆς ἁγίας Ἄννης, τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος κ.ο.κ. Ἐπίσης ἔχουμε τὶς ἑορτὲς τῶν μικρῶν προφητῶν, ὅπως τοῦ προφήτου Ὀβδιού, τοῦ προφήτου Σοφονίου, Ἀββακούμ, Ζαχαρία. Εἶναι οἱ προφῆτες οἱ ὁποῖοι μίλησαν καί ὑπεγράμμισαν αὐτὴν τὴν προσδοκία τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐσωτερικὴ λαχτάρα νὰ ἔλθει ὁ Κύριος ἀνάμεσά μας γιὰ νὰ μπορέσει νὰ φωτίσει τὴ ζωή μας, νὰ τὴ μεταμορφώσει καὶ νὰ τὴν ὁδηγήσει τελικὰ στὴ σωτηρία, στὴν αἰώνια Ἀνά-σταση.

Ἐπίσης, ἡ νηστεία τῶν Χριστουγέννων δὲν εἶναι αὐστηρή, μάλιστα καταλύουμε καὶ τὸ ψάρι. Ἐπιπλέον, δὲν προηγεῖται κάποια προετοιμασία, ὅπως πρὶν ἀπὸ τὴ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, ὅπου σταδιακὰ προετοιμαζόμαστε γιὰ τὴ νηστεία, πρῶτα ἀποκρέβουμε, ἀκολουθεῖ ἡ Τυρινὴ ἑβδομάδα καὶ μετὰ ἀρχίζει ὁ ἐντονότερος ἀγώνας. Τέλος, αὐτὴν τὴν περίοδο ἔχουμε καθημερινὲς λειτουργίες, τό λεγόμενο σαρανταλείτουργο, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴ Μεγάλη Σαρακοστή, κατὰ τὴν ὁποία δὲν τελοῦνται καθημερινὰ λειτουργίες, πού οὔτως ἢ ἄλλως ἔχουν ἀναστάσιμο χαρακτήρα, ἀλλὰ ἔχουμε τὶς προ-ηγι-ασμένες, τὰ μεγάλα ἀπόδειπνα, ἕναν ἄλλο λειτουργικό τυπικὸ καί μιὰ διαφορετικὴ λειτουργικὴ ἀτμόσφαιρα.

Διανύουμε λοιπὸν τὴν περίοδο αὐτὴ τῶν Χριστουγέννων μὲ τὴ χαρὰ τῆς προετοιμασίας νὰ ζήσουμε τὴν ἔλευση τοῦ Κυρίου τώρα στὴν παροῦσα ζωή, σὲ αὐτὸν τὸν κόσμο. Ἂς ἀξιοποιήσουμε ὅλοι μας τὶς εὐκαιρίες γιὰ νὰ γίνουμε λίγο πνευματικότεροι. Εἴμαστε ἀρκετὰ ὑλικοί, σαρκικοί, πολὺ κοσμικοί, ἐπίπεδοι, χωρὶς δυνάμεις πίστεως, χωρὶς χυμούς χάριτος.

Εἴμαστε κουρα-σμένοι, γηρασμένοι, ἀδυνατισμένοι, ἀσθε-νικοὶ ὡς χριστιανοί. Ὁ ἑορτασμὸς λοιπὸν τῶν Χριστουγέννων, ἡ ἑορτὴ τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως μᾶς δινει τὴν εὐκαιρία νὰ ξυπνήσουν μέσα μας ἱεροὶ πόθοι, νὰ ζωντανέψει ὁ νεκρωμένος μας κόσμος, νὰ ἀποκτήσουμε τὴν ἐν Χριστῷ ζωή, νὰ ζήσουμε τὴ ζωὴ τῆς χάριτος.

Εὔχομαι νὰ δώσει ὁ Θεὸς σὲ ὅλους μας ἀνεξαιρέτως, μέσα ἀπὸ τὸν προσωπικό μας ἀγῶνα ὑγεία, δύναμη, ἐλπίδα, φῶς, ζωή, πίστη, χάρι ὥστε νὰ ἀξιωθοῦμε νὰ ἀντικρύσουμε στὸ τέλος τοῦ εὐλογημένου αὐτοῦ Σαραντα-ημέρου τὸν Κύριο νὰ γεννᾶται καὶ στὴ φάτνη τῆς Βηθλεὲμ ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνα-κλίνεται στὴ φάτνη τῆς ψυχῆς μας. Ἀμήν!